

СТРУКТУРА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-ВИКОНАВЦІВ

Людмила Шестерікова,
аспірантка Інституту професійної освіти НАПН
України, <http://orcid.org/0000-0002-8303-42>

Анотація. Повоєнне відновлення економіки України потребуватиме ефективного розвитку в майбутніх фахівців усіх галузей високого рівня підприємницької компетентності. Великою мірою це стосується галузі креативних індустрій, що вже на сьогодні має запит на підготовку готових до самозайнятості конкурентоспроможних фахівців, здатних самостійно управляти розвитком свого життя й кар'єри в умовах воєнного часу і повоєнного відновлення культурно-мистецької сфери. Охарактеризовано чотири взаємопов'язаних компоненти підприємницької компетентності майбутніх художників-виконавців у фахових коледжах (аксіологічний, особистісно-рефлексивний, практично-технологічний, креативно-творчий).

Ключові слова: професійна освіта, структура підприємницької компетентності, молодіжне підприємництво, креативна індустрія, художник-виконавець.

THE STRUCTURE OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE IN FUTURE PERFORMING ARTISTS

Liudmyla Shesterikova,
PhD Student of the Institute of Vocational Education
of NAES of Ukraine

Abstract. The postwar recovery of Ukraine's economy will require a more effective development of future specialists in all industries with a high level of entrepreneurial competence. To a large extent, this applies to the field of creative industries, which today has a demand for the training of competitive specialists ready for self-employment, capable of independently managing the development of their life and career in the conditions of wartime and postwar recovery in cultural and artistic sphere. Four interrelated components of entrepreneurial competence of future performing artists in professional colleges are characterized (axiological, personal-reflective, practical-technological, creative- original).

Keywords: professional education, structure of entrepreneurial competence, youth entrepreneurship, creative industry, performing artists.

Для повоєнного відновлення економіки України постає проблема забезпечення високого рівня підприємницької компетентності, нових технологічних рішень у галузі креативних індустрій для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних самостійно управляти розвитком свого життя й кар'єри (Шестерікова, 2021; 2022). Підготовка майбутніх фахівців до підприємницької діяльності у повоєнний час набуває особливої актуальності, потребує системності (Алексєєва та ін., 2019; 2021a; 2021b), покликана розвивати якості і відповідні здатності особистості, створення цілісної програми розвитку підприємницької компетентності, оновлення освітніх програм відповідно до запитів суспільства й економіки та ринку праці (Єршова, 2022, с. 93), підвищення рівня конкурентоспроможності майбутніх художників-виконавців в умовах сучасного ринку праці

мистецької галузі (Шестерікова, 2022, с. 262) з урахуванням зарубіжного та вітчизняного історичного досвіду підготовки молоді до підприємницької діяльності (Єршова, 2015, с. 86, 237; Сейко & Єршов, 2021, с. 55, 56).

Аналіз структури підприємницької компетентності засвідчує не лише її багатоваріантність, але й складність у виокремленні структурних компонентів (Шапран, 2016, с. 139). Немає уніфікованого обов'язкового набору якостей, необхідних майбутнім художникам-виконавцям для підприємництва. Деякі риси властиві багатьом підприємцям, наприклад, потреба в досягненнях, ініціативність, рішучість, цілеспрямованість, але за іншими характеристиками вони можуть значно відрізнятись (Сліпенко, 2018, с. 151). За результатами аналізу наукових, навчальних, виробничо-практичних джерел (Білова, 2013; Молдован, 2021; Однорог, 2021; Середіна, 2018; Сліпенко, 2018; Шапран, 2016), присвячених проблемі розвитку ключових навичок для підготовки молоді до підприємницької діяльності, з'ясовано, що зазвичай у структурі підприємницької компетентності дослідники виокремлюють мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, знаннєво-змістовий, оціночно-результативний компоненти.

На нашу думку, для кращого розуміння суті підприємницької компетентності майбутніх художників-виконавців та формування в них готовності до підприємницької діяльності в галузі креативних індустрій доцільно виокремити такі компоненти структури:

- аксіологічний (мотиваційно-ціннісний) – передбачає відповідальність за результати власного вибору, усвідомлення стійкої потреби у самовираженні та самореалізації майбутніх художників-виконавців у сфері креативних індустрій; включає морально-етичне ставлення митців до підприємництва, яке розвивається на основі ціннісних орієнтацій у професійній діяльності та побуті;

- особистісно-рефлексивний – включає здатність майбутніх художників-виконавців до рефлексії й генерування нових ідей, готовність до розумного ризику, вміння долати виклики сучасних креативних індустрій, що вимагають від митців винахідливості та креативності;

- практично-технологічний (діяльнісний) – забезпечує розвиток у майбутніх художників-виконавців практичних умінь і навичок для відкриття й ефективного ведення власної справи в галузі креативних індустрій; вміння здійснювати планування, організацію та прогнозування бізнес-діяльності та фінансової успішності; спроможність забезпечувати підвищення власної ділової активності;

- креативно-творчий – передбачає розвинуту здатність майбутніх художників-виконавців до творчого пошуку перспективних бізнес-ідей у сфері креативних індустрій, інтерес до всього нового, проблемне бачення ситуації, застосування фантазії для відтворення, реалізації і просування власних творчих ідей.

Отже, повоєнне відновлення діяльності креативних індустрій потребуватиме підготовки майбутніх художників-виконавців з розвинутою підприємницькою компетентністю, здатних самостійно управляти розвитком

свого життя й кар'єри в умовах воєнного часу і повоєнного відновлення культурно-мистецької сфери. З огляду на це, виокремлено й охарактеризовано чотири взаємопов'язаних компоненти підприємницької компетентності майбутніх художників-виконавців у фахових коледжах (аксіологічний, особистісно-рефлексивний, практично-технологічний, креативно-творчий). Важливим напрямом подальших досліджень є розроблення критеріїв і показників розвиненості підприємницької компетентності майбутніх художників-виконавців.

Список використаних джерел:

Baidulin, V., & Patoka, A. (2020). Pedagogical technology of formation of interest in entrepreneurial activity among students of professional (vocational) educational institutions. *Professional Pedagogics*, 2(21), 116-122.

Bazyl, L., Shatkovska, H., Klymenko, M., & Radkevych, V. (2019). Psychological and pedagogical features of the career growth of vocational education's teachers. *Opción: Revista de Ciencias Humanas y Sociales*, 23, 763-779.

Yershova, L. (2019). Developing entrepreneurial competency of future qualified specialists using self-management technology. *Professional Pedagogics*, 2 (19), 92-100.

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценок, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021). *Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник*. Полісся.

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценок, І. А., Закатнов, Д. О., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник*. Житомир: «Полісся».

Алексеева, С., Базиль, Л., Байдулін, В., Ваніна, Н., Єршова, Л., Закантов, Д., Орлов, В., & Радкевич, О. (2019). Основи інноваційного підприємництва: програма навчальної дисципліни для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна освіта*, 2(83), 33–35.

Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценок, І.А., Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О. Орлов, В.Ф. & Сохацька, Г.В. (2020). *Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія*. Житомир:«Полісся».

Базиль, Л.О. (2014). Педагогічні інновації в системі сучасної освіти. *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти*, 17, 11-17.

Бахтіярова, Х., & Середіна, І. (2018). Забезпечення якості професійної підготовки інженера-педагога на основі компетентнісного підходу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2(8), 9–12.

Білова, І. (2013). Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*, 7 (50), 15-17.

Гриценок, І. А., Байдулін, В. Б., & Савченко, М. О. (2021). *Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: методичні рекомендації*. Полісся.

Єршова, Л. (2015). *Трансформація виховного ідеалу у вітчизняній педагогічній теорії і практиці (XIX–початок XX століття)*. [Дисертація доктора педагогічних наук, Житомирський державний університет імені І. Я. Франка].

Єршова, Л. (2017). Макроекономічні фактори впливу на розвиток професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 13, 22-29.

Єршова, Л. (2022, Квітень 29, Березень 17-20). Перспективи підготовки молоді до підприємницької діяльності у повоєнний час. В *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної*

конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, 91–94. Лемешко, Л. (2019). Сутність художньо-творчої компетентності техніків-конструкторів одягу. *Professional Pedagogics*, 2(19), 43–49. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.43-49>

Молдован, А. (2021). Підприємницька компетентність фахівця з фізичної культури і спорту: змістові характеристики. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*, 46, 114–129. DOI: 10.31376/2410-0897-2021-2-46-114-129

Однорог, Г. (2021). Модель інтегральної ключової компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю. In *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 19-27.

Орлов, В.Ф. (2017). Кар'єрні орієнтації суб'єктів сучасної професійної школи. *Professional Pedagogics*, 13, 15-21.

Радкевич, В.О. (2011). Науково-методичні основи модернізації змісту професійної освіти і навчання. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 1, 57-67.

Сейко, Н. А., & Єршов, М. О. (2021). Зарубіжний досвід розвитку ІТ-освіти. *Український педагогічний журнал*, 4, 54–64.

Сліпенко, В. (2018). Структура підприємницької компетентності: погляд американських дослідників. *Молодь і ринок*, 7, 149–153.

Ткачук, Г. Е. (2018). Методика розвитку готовності викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічних навчальних закладів до використання особистісно-орієнтованих педагогічних технологій. *Теорія і методика професійної освіти*, 15. URL:<https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/3/issue/view/71>.

Фурса, О., & Орлов, В. (2015). Проблеми проектування професійної кар'єри майбутніх фахівців із дизайну. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, 10, 5-17.

Шапран, О. (2016). Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх економістів. *Вісник Черкаського університету*, 5, 136–141.

Шестерікова, Л. (2021). Розвиток підприємницької компетентності в освітньо-професійних програмах підготовки художників-виконавців. *Professional Pedagogics*, 2(23), 63–70. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.23.63-70>

Шестерікова, Л. (2022). Наукові підходи до розвитку підприємницької компетентності майбутніх художників-виконавців у фахових коледжах. *Professional Pedagogics*, 1(24), 27–32. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.27-32>

Шестерікова, Л. (2022, Квітень 29, Березень 17-20). Підготовка майбутніх художників-виконавців до підприємницької діяльності у сфері креативних індустрій. В В. О. Радкевич (Ред) *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України* (с. 257-259). Інститут професійної освіти НАПН України.